

Preken

Van de Protestantse Gemeente Enschede
Verrijzeniskerk - de Schalm

Lucas 2, 1-20 en Jesaja 57, 7-10 Koning in een kribbe Eerste kerstdag 2011 Verrijzeniskerk
Ds Vissinga

Lieve gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Op 27 april 1967 werd in Utrecht geboren prins Willem Alexander, eerste zoon van onze koningin Beatrix en van prins Claus.

Ik zat op de middelbare school in Groningen herinner me nog goed de uitgelaten sfeer in het land. Een prinsje. Als alles goed zou gaan, zouden we te zijner tijd weer een koning hebben in dit land. Misschien wel Koning Willem de IV.

We weten dat Willem Alexander voorspoedig opgroeide op Huize Drakensteyn bij Utrecht. Met goede aandacht en zorg omringd werd op de scholen en opleidingen die hij doorliep. Het volk werd telkens op de hoogte gesteld van zijn keuzes en verrichtingen. De laatste jaren komen er bij elke Koninginnedag weer de speculaties op over de aanstaande troonswisselingen. Willem Alexander schijnt er klaar voor te zijn om koning te worden en samen met Maxima en hun kinderen zijn intrek te nemen in een heus paleis. Want zo hoort het voor koningen!

Wat een verschil met de koning wiens geboorte wij met het kerstfeest vieren! Wel een heel grote tegenstelling. Twee arme mensen op weg naar Bethlehem. Omdat de keizer in Rome een decreet, een officieel bevel heeft uitgevaardigd dat iedere inwoners van het rijk zich moest laten inschrijven. Zo gaan Jozef en Maria op weg. Zo, zonder dat de keizer zich daarvan bewust is, wordt in dat kleine stadje bij Jeruzalem het kind Jezus geboren. En in een voederbak gelegd. Een kribbe, lazen we vroeger. Geen fatsoenlijke wieg. En niet in een hotelkamer of een ander nachtverblijf, maar in een stal. Een koning in een kribbe.

Hoe zo, een koning? Dit kind, een koning?

Lucas heeft er in het voorafgaande alles aan gedaan om te beklemtonen, dat dit geen gewoon kind is. Hij is de enige van de vier evangelisten, die zo uitvoerig schrijft over de geboorte van Jezus en wat daaraan voorafging.

Hij vertelt eerst van de oude Zacharias en Elisabeth, die op hoge leeftijd nog een kind krijgen, dat de voorloper van de Messias zal worden. Een soort heraut, die de komst van de grote koning aankondigt. Ja, zo hoort dat. Een koning komt nooit zo maar uit de lucht vallen. Er zijn dienaren, die vertellen wat er staat te gebeuren. Zoals in de prachtige musical van Alfred Jodocus Kwak, als dieren in koor uitroepen: de koning, de koning, de koning komt. Precies dát doet Johannes.

En dat vertelt hij van die andere wonderlijke geschiedenis. Van dat jonge meisje, dat de schrik van haar leven krijgt, als de engel Gabriël haar aanspreekt en tot haar zegt, dat ze zwanger zal worden. Godsonmogelijk, zegt ze. Nee, zegt de engel, voor God is dat wel mogelijk. Voor God zijn immers alle dingen mogelijk. Een Messias voortbrengen, dát kunnen de mensen niet, dat kan alleen God.

Ja, maar hoe dan? Dan vertelt Lucas wat in allerlei oude verhalen te horen is, dat aan deze geboorte geen man te pas komt, maar enkel God. Kracht van de Allerhoogste, de Heilige Geest, dat is God zelf – die komt er aan te pas. Een maagdelijke geboorte. Geen biologisch mirakel, maar een theologisch wonder, dat uitdrukt dat de Redder van de wereld er enkel kan komen door een ingrijpen van God zelf. Door een nieuwe scheppingsdaad.

Ja, dat verhaal kenden de mensen. Dat vertelden de oude Grieken en de oude Romeinen ook al. Dat aan de geboorte van een koningszoon geen man te pas kwam.

En nu giet als het ware Lucas zijn verhaal over de aanloop naar Jezus' geboorte in die bekende vorm. Om duidelijk te maken: dit is geen gewone geboorte. Dit kind is een koningskind. Hier wordt een koning geboren. En die koning ligt in een kribbe.

Daar zou je natuurlijk helemaal aan voorbijgaan als niet op een spectaculaire manier je aandacht daarvoor getrokken zou worden. Ook dat gebeurt. Eerst is er een engel die naar mensen toegaat van wie je het op het eerste gezicht het minste zou verwachten: naar een stelletje herders, die de nacht doorbrengen op het veld en de wacht houden bij hun kudde. Zij worden ineens omstraald door het stralende licht van de Heer. En die engel neemt het woord: Wees niet bang, want ik kom jullie goed nieuws brengen, dat het hele volk met vreugde zal vervullen: vandaag is in de stad van David voor jullie een redder geboren. Hij is de Messias, de Heer. Ga maar kijken: een pasgeboren kind, in doeken gewikkeld, in een voederbak.

En vanuit de hemel klinkt dan opeens een hemels koor: Gloria in excelsis Deo. Eer zij God in de hoge en vrede op aarde voor alle mensen die hij liefheeft.

De redder, de messias, de Heer, de Heiland, de Koning – dit kind, wiens naam is Jezus.

We hebben ons dit jaar in de kerk op zijn geboorte voorbereid door in het boek Rechters verhalen te lezen over koningen. We gingen in die verhalen over Debora en Abimelech en Simson op zoek naar de goede koning. We ontdekten dat er zoveel verschillende manieren zijn om koning te zijn.

Dat zien we ook om ons heen op onze wereld. Er zitten er een paar in Den Haag om zich voor het Internationaal Strafhof te verantwoorden voor hun wandaden. Koningen met het hart op de goede plaats zijn schaars. Ze zeggen wel dat ze er zijn voor het hele volk en dat ze voor iedereen willen opkomen, maar als ze een poosje aan de macht zijn, raken ze daar aan verslingerd. Dan is nog maar één ding belangrijk: aan de macht blijven en tegen standers de mond snoeren. En zich verrijken ten koste van hun onderdanen. Macht is een gevaarlijk ding. Het is in staat mensen te corrumperen.

Macht is niet alleen een zaak van koningen. Ook priesters en dominees, ook artsen en politieagenten, ook leraren en therapeuten, en nog veel meer mensen beschikken over macht. Steeds weer is de vraag hoe ze die gebruiken. En of ze die misschien ook misbruiken. Het is verschrikkelijk dat we deze onderhand weten hoe ook geestelijke en pastorale macht misbruikt kan worden en misbruikt is. Kortom, het steekt met de goede koning heel nauw. Waar kunnen we die vinden?

De boodschap van kerst luidt: hier, in een kribbe, in een voederbak. Hier ligt de ware koning.

Hij is niet uit op eigen eer en macht. Hij is niet gekomen om zich te verrijken, maar integendeel, hij heeft zijn rijkdom afgelegd en is arm geworden. Hij laat zien wat solidariteit werkelijk betekent en wat het kan kosten. Toen hij werd geslagen sloeg hij niet terug, maar keerde de andere wang toe. Hij nam het op voor mensen aan de onderkant van de samenleving. Hij bevond zich regelmatig in het gezelschap van collaborateurs en prostituees. Mensen die buitengesloten waren haalde hij weer in de kring. Hij liet horen en zien dat het écht anders kan op deze wereld en met dit leven.

Schuld hoeft niet je hele leven zwaar op je te drukken: er is de weg van de vergeving.

Ziekte en dood hoeven niet het laatste woord te hebben: leven en liefde zijn zelfs door de dood niet stuk te krijgen. Zelfs als we elkaar door de dood uit handen moeten geven, mogen we geloven dat we elkaar mogen toevertrouwen aan deze God, die ons door de diepte van de dood heendraagt.

Zo lijkt het wel Pasen, met zulke woorden. En ja, dat klopt ook.

Wie vertedert raakt om het mooie kerstverhaal, van Jozef en Maria, van het kind in de voederbak, van de herders en de engelen, en straks ook nog de wijzen, en wie niet verder leest, en hoort, en overdenkt, die mist het belangrijkste. Dit is immers geen gewoon geboorteverhaal. Dit is het verhaal van de koning in een kribbe. Van de Zoon van God, die de weg gaat naar het kruis. Die zal sterven. En zal opstaan uit de dood.

Je kunt pas goed het kerstfeest vieren, als je eerst Pasen hebt gevierd. En Pasen kun je pas vieren als je Pinksteren gevierd hebt. Als de Geest van God je heeft geïnspireerd en je te binnen heeft gebracht hoe de komst van dit kind jou en u zelf raakt. Wat zijn geboorte met jou en u doet.

Dit kind, deze koning wil ons aanspreken en ons raken met zijn licht en zijn liefde.

Hij wil ons leven op een ander spoor zetten. Op het spoor van licht brengen en liefde schenken.

Hoe zo'n leven eruit ziet? Hoe je op zulke sporen terecht komt?

Dat is teveel voor vanmorgen.

Daarover vertellen we in de kerk verhalen, zondag aan zondag. En ook door de week zijn we ermee in de weer. Om ze te vertalen naar ons leven van elke dag. Wat ze betekenen voor ons hier in Enschede. Wat geloven in Enschede inhoudt. Dat doen we met vallen en opstaan. Maar we gaan daar wel mee door. Het is te mooi wat we gezien en gehoord hebben.

Vandaag zingen we en vieren we feest. Dat Jezus is geboren. De Redder, de Messias, de Heer. Ere zij God in de hoge.

Amen